

Štěpán, Ludvík

Biografické kontury díla profesora Miroslava Mikuláška

In: *Cesta k duši díla : Miroslav Mikulášek*. 1. vyd. Brno:
Masarykova univerzita, 2001, pp. 5-8

ISBN 802102531X

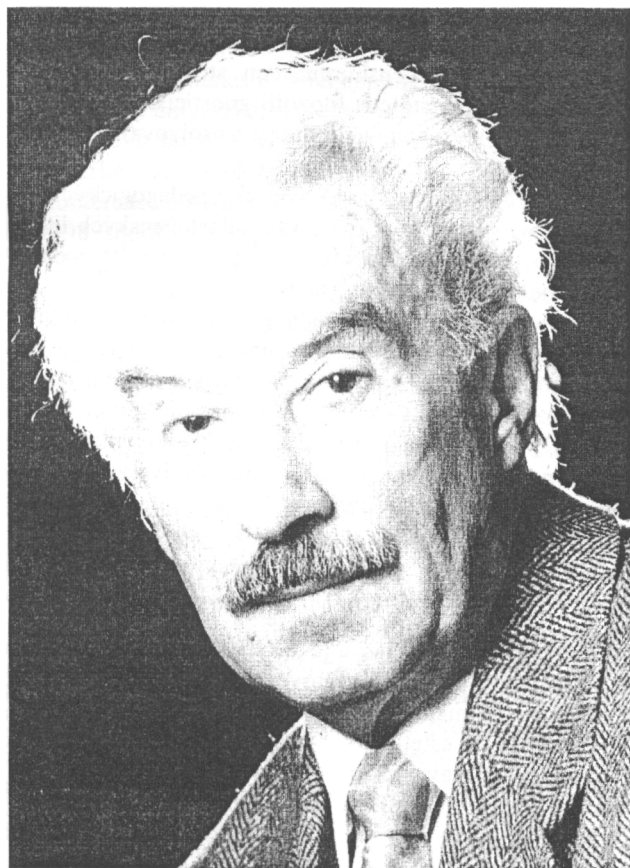
Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/132534>

Access Date: 15. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

BIOGRAFICKÉ KONTURY DÍLA **profesora Miroslava Mikuláška** LUDVÍK ŠTĚPÁN

Miroslav Mikulášek se narodil 14. března 1930 v Rosicích u Brna. Po studiu ruštiny a češtiny na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1949-1953) se stal v roce 1953 na téže univerzitě odborným asistentem. V letech 1956-60 absolvoval vědeckou aspiranturu na někdejší Leningradské

univerzitě a po obhájení habilitační práce (o evoluci ruské komediografie 20.-30. let 20. století) byl k 1. červnu 1964 jmenován a ustanoven docentem ruské literatury. V roce 1978 získal na základě rusky psané práce *Pobednyj smech*, v níž zkoumal problematiku groteskně satirické komediografie aristofanovského typu, hodnost doktora věd o umění a od 1. září 1980 byl jmenován univerzitním profesorem pro ruskou literaturu. M. Mikulášek také ve školním roce 1965-66 působil jako hostující docent na univerzitě v Greifswaldu, v letech 1966-67, 1970-72 a 1977-79 externě přednášel na Katedře dějin a teorie divadla Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Od října do konce ledna 1990 rovněž absolvoval tříměsíční vědeckou stáž v Ústavu slavistiky univerzity v německém Regensburgu; tam studoval (v souvislosti s problematikou románu-mýtu 20. století) filozofii gnosticizmu a genologickou problematiku „iniciačního románu“. Podobně absolvoval v roce 1992 měsíční stáž na Ústavu slavistiky vídeňské univerzity.

V Brně prošel profesor Mikulášek mnoha vědecko-pedagogickými funkcemi. V letech 1989-95 byl vedoucím Ústavu východoslovanských literatur, poté Ústavu slovanských literatur a literární komparatistiky. Po roce 1995 externě přednášel na mateřském Ústavu slavistiky a současně vykonával funkci předsedy a dodnes člena oborové rady postgraduálního studia pro ruskou literaturu, přičemž v rámci tohoto studia má stále přednášky a vědecky vede interní i externí studenty. Dodnes je členem komisi pro obhajoby habilitačních prací a pro profesorská řízení i pro obhajoby prací k získání doktorátů věd (DrSc.). Kromě toho od roku 1995 působil jako emeritní profesor na částečný úvazek na Filozofické fakultě Ostravské univerzity (na katedře rusistiky, kde měl přednášky z ruské literatury 20. století, teorie literatury a světové literatury) a v letech 1995-99 na plný úvazek na Ústavu bohemistiky a knihovnictví Slezské univerzity v Opavě (přednášky z teorie literatury, světové literární vědy a světové literatury).

Vědecké zaměření Miroslava Mikuláška je široké. Soustřeďuje se na dějiny ruské literatury v kontextu literatury světové, na komparativní genologii (např. literárněvědné práce o románu, románu-mýtu, satirické komedii aj.), na literárněvědnou metodologii a esteticko-teoretickou problematiku české a ruské literatury a kultury – ve slavistickém i širším evropském kontextu. Od 80. let pak svůj badatelský záběr rozšířil o zkoumání sémantických, esteticko-filozofických a antropologických vrstev literárního artefaktu a zabývá se rovněž literárněvědnou metodologií a komparativně pojatými genologicko-hermeneutickými reflexemi uměleckého vývoje.

Za dobu svého pedagogicko-vědeckého působení napsal profesor Mikulášek více než 200 vědeckých studií a čtyři knižní monografické práce, v současné době připravuje do tisku metodologicky a genologicky pojatou knihu *Cesty k „vnitřní formě“ v umění interpretace (Genologicko-hermeneutická*

anamnéza mytopoidních forem narace) a několik skript. Na svém mateřském pracovišti v Brně usměrňoval genologickou orientaci literárněvědného bádání členů ústavu (mj. inicioval vydávání sborníku *Litteraria humanitas*), koncipoval vědecký projekt „*Východ – Západ*“ – *tradice a současnost. Literární směry a žánry ve slovanských a západních literaturách jako reflexe stavu světa* (jedenáctičlenný řešitelský tým sdružoval badatele ústavů slavistiky, romanistiky, starověké kultury FF MU v Brně a navazoval na vědecký úkol z roku 1994); výsledky bádání uskutečněných v rámci obou grantů z let 1994 a 1996, byly zveřejněny v knižní podobě, ve sbornících *Litteraria humanitas* III a V – *Západ – Východ. Genologické studie* (MU Brno 1995, 1998). Kromě toho inicioval dodnes trvající spolupráci brněnského slavistického ústavu se zahraničními univerzitami (zejména v Regensburgu, Bristolu a Magdeburgu). Na Ústavu bohemistiky a knihovnictví filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity byl garantem metodologicky orientované mezinárodní konference *Literární věda na prahu 21. století*, která se konala v listopadu 1998; sborník z konference vyšel na přelomu let 2000/2001.

M. Mikulášek se zúčastnil i řady mezinárodních kongresů (včetně slavistických sjezdů v Praze v roce 1968 a Krakově v roce 1998), mj. ve Varšavě, Zagrebu, Kyjevě, Sofii, Moskvě či Bratislavě, dále světových kongresů MA-PRJAL (Praha, Budapešť, Moskva, Bratislava) a mezinárodních symposií v Oxfordu, Bristolu, Regensburgu, Harrogradu aj. Výsledky svého bádání prezentoval mj. na univerzitách ve Vídni, Tübingenu, Saarbrückenu, Berlíně a Bostonu (tam v letech 1990-91 spolupracoval, v rámci recipročního pobytu v oblasti strukturální sémiotiky s badatelským týmem amerických vědců z univerzity v Cambridge; tato bádání byla završena v roce 1993 mezinárodní genologickou konferencí věnovanou odkazu R. Jakobsona, který působil na brněnské univerzitě v letech 1933-39; referáty z konference vyšly v roce 1996 ve sborníku *Litteraria humanitas* IV).

Studie, které prof. Mikulášek napsal v posledním desetiletí, jsou nesené snahou rekapitulovat stav myšlení o literatuře i samotný vývoj literatury 20. století a promýšlet cesty, jimiž se bude ubírat literárněvědné bádání v století příštím; proto věnuje pozornost zejména problematice komparativní genologie jako součásti literárněvědné interpretace; její budoucnost spájí s duchovědně orientovanou hermeneutikou, která byla už v dávné minulosti jejím metodologickým východiskem a archetypem.

Ohlasy jeho vědeckých prací lze najít v odborném tisku mj. v ČR, Anglii, Polsku, na Slovensku a Rusku (i v dalších státech bývalého SSSR).

Miroslav Mikulášek se z polohy stroze zaměřeného komparativního genologa, analytika žánrových podob i tvaroslovných modifikací literárního artefaktu a komentátora proměn literárního procesu dopracoval k pohledům vědce, který překračuje hranice vědeckých disciplin a dopracovává se hlubší-

ho pojetí při rozboru a interpretaci uměleckého díla. V historickém kontextu i v sondách do děl současných tvůrců pochopil, že výsledkem uměleckého procesu není *mrtvý artefakt*, nýbrž *živý organismus*, citlivě reflektující člověka, události a společnost, především však odraz vnímavého nitra tvůrce, který pod nehybnou literou (nosičem informace) vytváří dynamicky pulsující, skutečnou *duši* díla. Uvědomuje si, že jedině ona může oslovit percipienta (a odevzdat mu poselství autora) a vytvořit tak most mezi světem *života* a světem jeho vždy unikátního uměleckého *zpodobení*.